

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-4-79 (Menfi Tespit)
Karar Sayısı : 04-26/287-65
Karar Tarihi : 15.4.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü
AYTAÇ, Rıfık ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖRLER : Mehmet YANIK, Uygur GAZİOĞLU

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

: Otomotiv Distribütörleri Derneği
Temsilcisi: Prof.Dr. Arif ESİN
Akaretler Sıraevleri Spor Cd. No:35 Beşiktaş/İstanbul

D. İLGİLİ TARAF

: Otomotiv Distribütörleri Derneği
Barbaros Bulvarı Bahar Sk. Baras İş Hanı Kat:7
Balmumcu Beşiktaş/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD)'nin www.odd.org.tr adlı web sitesi, bu sitenin yapımı ve temel prensipleri üzerine alınan teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.6.2003 tarih ve 2436 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 29.1.2004, 2003-4-79/MM-04-MY sayılı Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu, 9.2.2004 tarih ve REK.0.08.00.00/38 sayılı Başkanlık önergesi ile 13.2.2004 tarih ve 04-11/104-M sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş, dosya konusuna ilişkin bir ek çalışma yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan ek çalışma sonucunda düzenlenen 8.4.2004 tarih ve 2003-4-79/MM-04-MY sayılı Ön İnceleme Raporu, 8.4.2004 tarih ve REK.0.08.00.00/88 sayılı Başkanlık önergesi ile 15.4.2004 tarih ve 04-26/287-65 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda; ODD tarafından alınan, Bildirim Formuna ekli CD'de örnek içeriğine mevcut haliyle yer verilen internet sitesinin kurulmasına ilişkin teşebbüs birliği kararına, Dernek tarafından gelecekte de bilgilerin toplanması, yayımlanması ve dağıtılması aşamalarında rekabetçi pazar yapısının oluşturulmasını engelleyebilecek nitelikteki bilgi ve

verilerin değişimine sebep olunmaması kaydıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilebileceği görüőüne yer verilmiştir.

H. İNCELEME VE DEğERLENDİRME

H.1. İlgili Taraf: Otomobil Distribütörleri Derneği

Otomotiv sektörünün en büyük ve önemli parçasını oluşturan "otomobil-hafif ticari araçlar" kapsam alanında, üyelerin menfaatleri doğrultusunda, dernek üyelerini her kesimde temsil etme, sektörün ortak ihtiyaçlarını karşılama, sorunlarına çözüm üretme, sektör bilgilerini doğru ve güvenilir şekilde derleyip, yorumlayıp, ileterek kamuoyu oluşturma, üyeler arasında rekabet öncesi işbirliğini ve gerektiğinde sektör ile ilgili dernekler arası koordinasyonu sağlama, sektör ile ilgili mevzuat oluşumuna doğrudan katkıda bulunma amacıyla özellikle satış, pazarlama, ithalat, satış sonrası hizmetler, finansman, tanıtım, fuar gibi yaşamsal etkinlik alanlarında faaliyet gösteren ODD'nin 41 markayı temsil eden ve 7 adedi yerli üretici olan 32 firmayı temsilen 64 üyesi bulunmaktadır.

H.2. İlgili Teşebbüs Birliği Kararı

Dosya konusu başvuruda, internet ortamında tüketicilerin ve ODD üyelerinin sektör ile ilgili bilgilere hızlı erişiminin sağlandığı bir site kurulması amacıyla alınan teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmesi, bunun mümkün olmaması durumunda muafiyet verilmesi talep edilmiştir. Kurum kayıtlarına 18.2.2004 tarih ve 782 sayı ile intikal eden ve ODD vekili tarafından gönderilen yazıda ise, başvuru konusuna ilişkin olarak yazılı bir kararın bulunmadığı, site kurulmasına ilişkin kararın bir sözlü mutabakat kararı olduğu ifade edilmiştir.

Kurulacak sitenin amacı ODD tarafından, internet faaliyetiyle yurtiçinde ve yurtdışında sektör içi iletişimin artırılması, diğer meslek kuruluşlarının ODD'nin faaliyetlerini daha kolay takip etmelerinin sağlanması, fuar, sempozyum vb. organizasyonlar hakkında bilgi sunumu olarak ifade edilmektedir.

Sitenin kapsamı ise yine ODD tarafından, satış ve değer bilgilerinin internet ortamında paylaşılması, segmentasyon çalışmasının tamamlanması sonucu sınırlı erişim kurallarının belirlenerek büyük tüketicilerin yanı sıra ODD üyelerinin özel erişim imkanları içerisinde işbirliğine gitmeleri ve tüketicilerin doğrudan linkler ile ODD üyelerinin kendi sitelerine erişiminin sağlanması gibi konular olarak ifade edilmektedir.

H.3. İlgili Pazar

H.3.1. Ürün Pazarı

ODD'ye üye konumundaki teşebbüslerin tamamının otomotiv ürünlerinin satış işleriyle iştigal etmeleri ve hazırlanacak web sitesi içeriğinin de bu ürünlere ait bilgilerden oluşması nedeniyle ilgili ürün pazarı, "otomobil ve hafif ticari araçların oluşturduğu otomotiv pazarı" olarak tespit edilmiştir.

H.3.2. Coğrafi Pazar

Otomotiv sektörünün; hammadde ve ara madde aldığı sektörlerle girdi sağladığı sektörlerin geniş olması diğer bir deyişle ileriye ve geriye olan etkilerinin büyük olması ve ayrıca ülkeler için büyük önem taşıması nedeniyle, tüm dünyada bu ürünlerin dış ticaretinde önemli sınırlamalar bulunmaktadır.

ODD'ye üye teşebbüslerin faaliyetlerini otomotiv ürünlerinin oluşturması ve bunların Türkiye pazarında satılması ve web sitesinin de bu ürünlere yönelik olması sebebiyle, her bir ülkenin münhasır pazar koşulları da göz önünde bulundurulduğunda otomotiv pazarına yönelik kurulacak bir web sitesinin ilgili olduğu ürünlerin coğrafi pazarıyla örtüşmesi gerekmektedir. Bu çerçevede ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Teşebbüsler arası anlaşmalara, teşebbüs birlikleri kararlarına menfi tespit belgesi verilmesi yetkisi 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesinde düzenlenmektedir. Buna göre "İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme ve devralmanın bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir."

Başvuruya konu işlemde internet sitesi kurulması amacıyla alınan teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmesi istenmektedir. Teşebbüs birliği kararlarında kullanılan "karar" kavramının bağlayıcı ve etki doğurucu anlamı bulunmaktadır. Öte yandan rekabet hukuku bakımından bir teşebbüs birliği tarafından gerçekleştirilen her türlü sözlü veya yazılı mahiyetteki düzenleme, üyelerinin kabul etmesi ve uyması şartıyla karar niteliğindedir ve 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilir.

Dosya konusu olayda, internet sitesi kurulmasına ilişkin bir sözlü mutabakat kararı alınması söz konusudur. Ancak bu durum bildirim konu işlemde bir teşebbüs birliği kararının varlığından söz edilebilmesini engellememektedir.

ODD'nin bildirim formuna ekli CD'de örnek içeriğine yer verilen internet sayfasında yer verilen istatistikî bilgiler temel olarak şu şekilde sıralanabilir:

-Türkiye'de satılan yeni otomobil ve hafif ticari araçların yıllık ve aylık bazda toplam satış ve ithalat miktarları,

-Yeni otomobil ve hafif ticari araçlar için markaların, aylık ve yıllık bazda Türkiye genelindeki satış miktarları ve pazar payı verileri,

-Yeni otomobil ve hafif ticari araç satışlarının marka bazında yerli-ithal dağılımı.

Söz konusu verilerin hazırlanabilmesi ve yayımlanabilmesi ise Dernek üyeleri tarafından gerekli satış istatistiklerinin Derneğe sağlanması ile mümkündür. Her ne kadar ODD tarafından incelemeye konu web sitesine ilgili tarafların katılım katılmaması tamamen tarafların serbest iradelerine bırakılmış olup, bu konuda teşebbüs birliği tarafından öngörülen bir zorlamanın bulunmadığı ifade edilmiş ise de, site içeriğinden uygulamada, üyelerin gerekli verileri ODD'ye sağladığı ve alınan karara üyeler tarafından uyulduğu görülmektedir.

Teşebbüs birliklerinin kuruluşunda veya görevli organlarınca çıkarılan kural ve kararlarında üyeler arası bilgi değişiminin öngörülmesi mümkündür. Bilgi değişimleri kendiliğinden rekabet ihlali oluşturmazken bazı değişimler ihlal yaratabilir.

Rakipler arasındaki bilgi değişimi, rekabete duyarlı bilgilerin paylaşımı şeklinde gerçekleşmesi durumunda rekabeti kısıtlayıcı olarak kabul edilebilmektedir. Rekabete duyarlı bilgiler, rakiplerin fiyat, maliyet, satış, üretim, kapasite kullanımı, teklif şartnameleri, stoklar, ticari sır niteliğindeki bilgiler gibi öğrenilmesi durumunda rakiplerin gelecekteki rekabetçi pazar davranışlarının tahmin edilebilirliğini artıran bilgiler olarak tanımlanabilir. Rakipler arasında rekabete duyarlı bilgilerin değişimi, pazarı şeffaflaştıracak ve rekabetçi davranışların koordinasyonuna neden olabilecek niteliktedir. Bu nedenle rekabete duyarlı bilgilerin değişiminin sınırlı olması ve rakipler arasında koordinasyon doğurucu olmaması önem taşımaktadır.

Bilgi değişiminin rekabete etkileri değerlendirilirken, pazar yapısı ve değiştirilen bilgilerin niteliği önem taşımaktadır.

Rekabetçi pazarlarda, bilginin dolaşımı, genellikle üretici ve tüketici açısından faydalıdır ve bilgi arz ve talepteki değişiklik sinyallerini ileterek, pazarı dengeye daha kısa sürede ulaştırır.

Oligopolistik pazarlarda ise bilgi değişimi daha hassas bir konudur. Bilgi değişimi aracılığıyla, özellikle az sayıda satıcının bulunduğu oligopolistik pazarlarda rakiplerin birbirleriyle görüşmeleri, anlaşmaları ve bu anlaşmaları uygulayabilmeleri çok daha kolay olabilmektedir. Bilgi değişimi, rekabeti engelleyici anlaşma/uyumlu eylemlerin oluşması sürecinde etkili olmakla birlikte, anlaşma/uyumlu eylemlerin uygulanıp uygulanmadığı hususunda da kontrol edici bir unsur haline gelebilmektedir.

Özellikle ürünün homojen olduğu pazarlarda, rekabetin kısıtlanması veya engellenmesi çok daha kolay olacaktır. Ürün farklılaştırması arttıkça, fiyat belirlemek zorlaşacak ve kartel anlaşmalarının bozulması kolaylaşacaktır. Bilgi değişimine imkan veren anlaşma ve uygulamalar değerlendirilirken pazar yapısı, yoğunlaşma düzeyi, giriş engelleri, değişilen bilginin doğası önem taşımaktadır. Bu durum bilgi değişimi anlaşmalarının, ekonomik kapsamda ele

alınması ve oligopolistik pazarlarda dikkatle gözlemlenmesi gereğini ortaya koymaktadır.

1998 yılında Rekabet Kurumu tarafından Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği'ne gönderilen ve menfi tespit verilmesinin hangi koşulların yerine getirilmesi halinde mümkün olacağını gösteren yazıda teşebbüs bazında miktar verilerinin mübadelesini içeren bilgi değişim sistemlerinin, çimento pazarının özellikleri ile bir araya geldiğinde;

- Rekabet Hukuku uygulamaları ile önlenmek istenen yapılanma ve davranış türlerinin oluşumunu kolaylaştırma potansiyeli ihtiva ettiği, böyle bir pazarda sık ve ayrıntılı bilgi değişiminin, ekonomik birimlerin davranışlarındaki esnekliğin giderilmesine ve rekabetin doğasında bulunan risklerin bertaraf edilmesine yönelik olarak anormal saydam ve istikrarlı bir mal akışını içeren yapay piyasa koşullarının yaratılmasına araç olabileceği,

- bunun için, benzer bilgi değişim sistemlerinin teşebbüs bazında ayrıntılı ticari bilgi içermesinden kaynaklanan; teşebbüslerin ticari davranışlarının serbest rekabet şartları altında oluşan bireysel tercihler haricindeki etkenlere dayanılarak belirlenmesini, piyasa davranışlarının koordinasyonunu ve Rekabet Hukukuna aykırı yapılanmaların işleyişlerinin denetlenmesini sağlama ihtimalinin mevcut olduğu

ifade edilmektedir.

Yazıda, yukarıda yer verilen sakıncaların ortadan kaldırılması amacıyla verilerin toplanması ve dağıtılması aşamalarında uyulması gereken bazı prensipler sıralanmış, başvuru konusu uygulamalara menfi tespit verilebilmesi için başvuruya konu uygulamaların söz konusu prensipler çerçevesinde düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Rekabet Kurulu tarafından 8.2.2002 tarihinde 02-07/57-26 sayı ile karara bağlanan soruşturma sonucunda, oligopolistik pazar yapısına sahip olan gübre sektöründe pek çok ağır rekabet ihlalinin varlığı tespit edilmiş, sektördeki rekabetçi yapının oluşamamasının temel sebeplerinden birisi olarak, özellikle üretici şirketlerin genel müdürlerinin Yönetim Kurulu'nu oluşturduğu Gübre Üreticileri Derneği'nde veya şirket merkezlerinde yapılan toplantılar aracılığıyla gerçekleşen bilgi değişimi gösterilmiştir. Ayrıca üreticilerin Aylık İstatistikî Bülten oluşturulması için Derneğe gönderdikleri bilgilere Derneğin yönetim kurulunda yer alan rakipler tarafından kolaylıkla ulaşılabilecek olmasının da bilgi değişimini kolaylaştırmakta olduğu ifade edilmiştir.

Gübre Üreticileri Derneği'nin (GÜD) yayımladığı "Aylık İstatistikî Bilgiler Bülteni"ne ilişkin olarak Kurum'a yapılan başvuru üzerine alınan 8.8.2002 tarih ve 02-47/586-M sayılı Kurul Kararı'nda ise; gübre sektöründeki potansiyel rekabet ihlallerinin gerçekleşmesine engel olunması, rekabetçi pazar yapısının

oluşturulması için bilgilerin toplanması ve dağıtılması aşamalarında bazı genel prensiplere uyulmasının gerekli olduğu karara bağlanmıştır.

Çimento ve gübre gibi, yatay anlaşma ve uyumlu eylemlerden kaynaklanan ihlallerle sık olarak karşılaşılan piyasalarda rekabetçi davranışların koordinasyonunu kolaylaştırabilecek nitelikteki bilgi değişimi anlaşmalarına hassasiyetle yaklaşılması gerekmektedir.

Motorlu taşıt piyasası tüm dünyada sınırlı sayıda oyuncunun bulunduğu oligopolistik yapıdaki bir piyasa özelliği sergilemekle birlikte, bu sektörde rakipler arasında yapılan anlaşma ya da uyumlu eylemler yoluyla rekabetin yatay olarak sınırlanması sık karşılaşılan bir durum değildir. Bu piyasada karşılaşılan rekabet ihlallerinin genellikle dikey kısıtlamalardan kaynaklandığı görülmektedir.

Türkiye’de otomotiv sanayiinin ilk olarak ortaya çıktığı 1960’lı yıllardan 1990’lı yıllara kadar, yüksek koruma oranları nedeniyle ithalatın sınırlı düzeyde gerçekleştiği motorlu taşıt piyasası, az sayıda yerli üreticinin faaliyet gösterdiği oligopolistik bir pazar özelliği sergilemiştir. Özellikle otomobil piyasasında uzun yıllar, iki üretici firmanın pazar payları toplamı, pazarın önemli bir bölümünü oluşturmuştur. Öte yandan özellikle 1996 yılında AB ile imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması’nın yürürlüğe girmesinden sonraki dönemde ithalatın etkisiyle piyasada marka çeşitliliği ve rekabetin önemli düzeyde arttığı görülmektedir.

Bugün Türkiye motorlu taşıt piyasasında ana dağıtıcı seviyesinde 40’ı aşkın teşebbüs faaliyet göstermektedir ve son 10 yıllık dönemde hem üretici sayısındaki hem de ithalattaki artışlarla pazardaki yoğunlaşmanın eskiye oranla önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Türkiye motorlu taşıt piyasasının bir başka karakteristik özelliği talebin ülkenin ekonomik şartlarına bağlı olarak yıldan yıla yüksek oranlarda değişkenlik göstermesidir. Özellikle son yıllarda ülkede yaşanan ekonomik durgunluğun, motorlu taşıt pazarını derinden etkilediği görülmektedir. Piyasanın söz konusu özellikleri, rekabetin oyuncular arasındaki anlaşmalar veya koordineli davranışlar yoluyla kısıtlanma ihtimalini azaltıcı niteliktedir.

Motorlu taşıt ürününün niteliği açısından bakıldığında, ürünlerin homojen ürünler olmaktan uzak olduğu, piyasadaki rekabetin ise tamamıyla fiyat rekabetine dayanmadığı görülmektedir. Fiyatın yanında kalite, etkin bir pazarlama, değişen talebe hızlı yanıt verme, yeni model geliştirme yeteneği, ürün çeşitliliği, servis ağının yaygınlığı piyasadaki rekabet açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çerçevede motorlu taşıt piyasası, benzer konularda Rekabet Kurulunun kararlarına konu olan ve ürünün çok daha homojen olduğu ve ilgili pazarlarda çok daha az sayıda oyuncunun yer aldığı gübre ve çimento piyasalarından farklı bir nitelik arz etmektedir.

Türkiye’de motorlu taşıt piyasasının yapısı ve ürünün niteliği açısından değerlendirme yapıldığında, bu sektör bakımından sektördeki oyuncular arasındaki bilgi değişiminin rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açma ihtimalinin çok daha sınırlı olduğu görülmektedir.

ODD tarafından kurulan internet sitesinde yer alan istatistiki bilgilere bakıldığında, verilerin, markaların Türkiye geneline yönelik (yerli ve ithal) satış miktarları ve pazar paylarını içerdiği, ülkedeki bölgeler veya iller bazında ayrıntılı istatistiklere yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca markalar için verilen istatistiklerin otomobil ve hafif ticari araç grubunda gerçekleştirilen satışların toplamına yönelik olduğu, markaların her iki grubun alt ürün segmentlerinde (örneğin farklı otomobil sınıflarında) gerçekleştirdikleri ayrıntılı satış fiyatı ve miktarları ile pazar payı verilerine yönelik bilgilerin bulunmadığı, keza verilerin fiyatların, üretimin, satışların ve kapasite kullanım oranlarının gelecekteki durumlarına dair bilgiler içermediği anlaşılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında da, genel verilere dayanan istatistiki bilgilerin niteliğinin de, bu sektörde rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açma potansiyeli taşımaktan uzak olduğu görülmektedir. Nitekim bildirim konu işleme kurulan internet sitesinde yer verilen verilere benzer istatistiklerin yayınlandığı internet sayfaları dünyanın diğer büyük otomotiv piyasalarında da görülmektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, ilgili teşebbüs birliği kararıyla ODD tarafından kurulan ve Türkiye motorlu taşıt piyasasına ilişkin istatistiki bilgilerin yer aldığı internet sitesinin mevcut haliyle, hem ilgili piyasanın ve ürünün nitelikleri gereği hem de sitede yer verilen bilgilerin niteliği gereği rakipler arasında rekabeti koordine edici davranışların ortaya çıkmasına yol açmayacağı ve bu çerçevede gelecekte de Dernek tarafından bilgilerin toplanması, yayımlanması ve dağıtılması aşamalarında teşebbüslerin bağımsız rekabeti açısından önem taşıyan bilgi ve verilerin değişimine sebep olunmaması kaydıyla alınan teşebbüs birliği kararının 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesine aykırı olmadığı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; Bildirim Formuna ekli CD’de örnek içeriğine mevcut haliyle yer verilen internet sitesinin kurulmasına ilişkin teşebbüs birliği kararına, Dernek tarafından gelecekte de bilgilerin toplanması, yayımlanması ve dağıtılması aşamalarında rekabetçi pazar yapısının oluşturulmasını engelleyebilecek nitelikteki bilgi ve verilerin değişimine sebep olunmaması kaydıyla, 4054 sayılı Kanun’un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine OYÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

Bir teşebbüs birliği olan Otomotiv Distribütörleri Derneği'nin, üyeleri olan teşebbüslerin ürünlerine ait bilgilerin yer verileceği (web sitesi kurulması) işlemi/kararına yönelik menfi tespit başvurusu, mevcut durum itibariyle incelenmeli ve karar verilmelidir. Bu sitede; sonraki tarihlerde rekabet ihlali sayılabilecek bilgilere yer verilmesi halinde, bu durum yeni işlem sayılarak o tarih itibariyle değerlendirme yapılması ve inceleme başlatılması doğaldır. Karar verilirken geleceğe yönelik ihlal yapılmaması koşulu getirilmesinin bu aşamada herhangi bir anlamı bulunmadığından koşullu olarak menfi tespit verilmesine dair Rekabet Kurulu'nun 15.4.2004 tarih ve 04-26/287-65 sayılı kararına katılmıyoruz.

R. Müfit SONBAY
Kurul Üyesi

Murat GENCER
Kurul Üyesi

Prof.Dr.Nurettin KALDIRIMCI
Kurul Üyesi